

یادداشت روز...

تمدن سیلابی در جنوب و شرق ایران: بازخوانی دانش بومی مدیریت سیلاب و استحصال آب در چارچوب سازگاری با تغییر اقلیم

مصیب شیرانی

چکیده

ایران سرزمینی است که تاریخ تمدنی آن به‌طور عمیق با مدیریت آب و سیلاب پیوند خورده است. در جنوب و شرق کشور، به‌ویژه در کرانه‌های مکران، خلیج فارس و نواحی سیستان، الگوی خاصی از زیست انسانی شکل گرفته که می‌توان از آن با عنوان «تمدن سیلابی» یاد کرد. این تمدن بر پایه استحصال باران، مهار و بهره‌برداری از سیلاب‌های فصلی و تغذیه منابع آب زیرزمینی استوار بوده است. پژوهش حاضر با رویکرد

توصیفی-تحلیلی، به بررسی سازه‌ها و سامانه‌های بومی مدیریت سیلاب مانند بندسار، دژ، خوشاب، سنگچال، چاه‌های تغذیه‌ای و آبگیرهای بارانی می‌پردازد و نقش آن‌ها را در شکل‌گیری مراکز سکونت و تجارتی جنوب ایران تحلیل می‌کند. نتایج نشان می‌دهد که این سامانه‌ها نمونه‌های موفق از سازگاری انسان با اقلیم خشک و ناپایدار بوده و می‌توانند به‌عنوان الگویی بومی برای مدیریت پایدار آب در شرایط تغییر اقلیم مورد بازخوانی و روزآمدسازی قرار گیرند.

واژگان کلیدی: تمدن سیلابی، دانش بومی، مدیریت سیلاب، استحصال آب باران، جنوب و شرق ایران، سازگاری با تغییر اقلیم

۱. مقدمه

نخستین تمدن‌های بشری در پیوند مستقیم با آب شکل گرفته‌اند. تمدن‌های بین‌النهرین، نیل، سند و گنگ نمونه‌هایی روشن از این وابستگی هستند. در ایران نیز، از فلات مرکزی تا سواحل جنوبی، شکل‌گیری سکونتگاه‌ها همواره تابعی از نحوه مدیریت منابع آب بوده است.

جنوب و شرق ایران، با اقلیمی بسیار خشک و بارش‌هایی کم‌مقدار اما رگباری، بیش از هر چیز در معرض سیلاب‌های فصلی قرار دارند. با این حال، شواهد تاریخی نشان می‌دهد که جوامع بومی این مناطق، به‌جای مقابله صرف با سیلاب، آن را به‌عنوان منبع حیات و آبادانی به کار گرفته‌اند.

۲. ویژگی‌های اقلیمی جنوب و شرق ایران

براندگی در این مناطق: کم‌مقدار، نامنظم، عمدتاً رگباری و کوتاه‌مدت

این شرایط موجب تولید و اناب‌های شدید و سیلاب‌هایی می‌شود که در صورت عدم مدیریت، مستقیماً به خلیج فارس و دریای عمان تخلیه می‌گردند. در مقابل، مدیریت سستی آب در این مناطق بر مهار، پخش و ذخیره سیلاب استوار بوده است.

۳. سازه‌ها و سامانه‌های بومی مدیریت سیلاب

مطالعات میدانی و تاریخی نشان می‌دهد که تنوع بالایی از سازه‌های مهندسی بومی در جنوب و شرق ایران وجود داشته است، از جمله: بندسار و کش‌بند: برای مهار و پخش سیلاب و هکت و خوشاب: ذخیره آب باران و رواناب سنگچال: کاهش سرعت سیلاب و نفوذ آب چاه‌های تغذیه‌ای (نژو): تقویت آبخوان‌ها آبگیرها و بنداب‌ها: مدیریت رواناب‌های محلی این سامانه‌ها با حداقل مصالح، بدون انرژی خارجی و با مشارکت اجتماعی اداره می‌شدند.

۴. تمدن سیلابی و شکل‌گیری مراکز سکونت

شهرها و مراکز تجارتی مهمی چون سیراف، کیش، هرمز و هرمز نبودن اتکا به رودخانه‌های دائمی شکل گرفته‌اند. بقای این مراکز، مرهون ترکیب هوشمندانه تمدن کاریزی و تمدن سیلابی بوده است؛ الگویی که امکان سکونت پایدار در یکی از خشک‌ترین نواحی جهان را فراهم کرده است.

۵. بحث و نتیجه‌گیری

تمدن سیلابی جنوب و شرق ایران نمونه‌ای تاریخی از سازگاری انسان با اقلیم خشک و ناپایدار است. در شرایط کنونی که تغییر اقلیم شدت سیلاب‌ها و نوسانات بارشی را افزایش داده است، بازخوانی و روزآمدسازی این دانش بومی می‌تواند نقش مؤثری در کاهش خطرپذیری، افزایش تاب‌آوری و مدیریت پایدار منابع آب ایفا کند. پژوهش حاضر تأکید می‌کند که آینده مدیریت آب در ایران، نه در حذف گذشته، بلکه در هم‌افزایی دانش بومی و فناوری نوین نهفته است.

● پژوهشگر آب، محیط‌زیست و سازه‌های تاریخی آب

پس چی شد ۱۹

● محمد کبیری مدیرعامل سازمان منطقه آزاد کیش خبر داد: ارائه تسهیلات به عنوان بسته تشویقی به رانندگان حمل و نقل عمومی کیش

● میثم سام بند مدیر حمل و نقل عمومی شرکت عمران، آب و خدمات کیش:

● ۴۰۰ دستگاه تاکسی حمل و نقل عمومی کیش نوسازی می‌شود

● در نشست محمد کبیری مدیرعامل سازمان منطقه آزاد کیش و مهدی غضنفری رئیس صنایع نو توسعه ملی مطرح شد:

بررسی راهکارهای تأمین مالی ایجاد زیرساخت‌ها و خرید

هواپیما برای کیش

● مسعود بهری معاون فرهنگی و اجتماعی سازمان منطقه آزاد کیش عنوان کرد:

بگیری و حل و فصل مسائل آموزش و پرورش کیش

امروز و فردا در کیش ...

رویداد های اجتماعی، فرهنگی، هنری جزیره

امروز شنبه: برگزاری کنسرت آرون افشار – سالن هال پانوراما ساعت ۲۳:۵۹ برگزار ی کنسرت جواد پساری (ویژه شب یلدا) – ستوران شاندریز لائو معافی ۲۱:۳۰ الی ۲۲:۳۰

فردا یکشنبه: برگزاری کنسرت آرون افشار – سالن هال پانوراما ساعت ۲۳:۵۹ برگزار ی کنسرت جواد پساری (ویژه شب یلدا) – ستوران شاندریز لائو معافی ۲۱:۳۰ الی ۲۲:۳۰

اقتصاد کیش

روزنامه

چالش‌ها و فرصت‌های صنعت گردشگری در کیش؛

کیش می تواند مقصد اول گردشگری منطقه باشد

یاسمن حمیدیان

بیشتر شده است و کیفیت امکانات گردشگری مانند سواحل، اسکله‌ها و فضاهای تفریحی نیز بهبود یافته است. این جزیره از نظر آب و هوا و فضای گردشگری یکی از بهترین مقاصد

برای سفر است. هدف این گزارش بررسی و تحلیل دیدگاه‌های ساکنین کیش، گردشگران و کسبه جزیره کیش درباره چالش‌ها و فرصت‌های موجود در صنعت گردشگری است. این تحلیل می‌تواند به مسئولین و فعالان این صنعت کمک کند تا اقدامات لازم برای بهبود وضعیت موجود را شناسایی کرده و سیاست‌های مناسب را به کار گیرند. چالش‌ها و مشکلات اقتصادی یکی از مهم‌ترین چالش‌های مطرح‌شده توسط کسبه و ساکنان جزیره کیش است که تأثیرات قابل ملاحظه‌ای بر گردشگران و اولویت‌های خرید آنها داشته است. یکی از کسبه بازار کیش در این خصوص گفت: «مشکل اصلی ما در حال حاضر اقتصادی است. در حالی که درآمد بسیاری از ساکنان جزیره تنها ۱۵ درصد نسبت به سال گذشته افزایش داشته، تورم به بیش از ۵۰ درصد رسیده است. این شرایط باعث شده تا گردشگران با اولویت‌های خاصی به جزیره بیایند. بیشتر گردشگران، ابتدا به دنبال اسکان خوب کیش است که همچنان برای گردشگران اهمیت دارد.

کاهش تمایل به خرید

با این حال، بسیاری از گردشگران معتقدند که کیفیت خرید در کیش طی سال‌های اخیر کاهش یافته است. یکی از گردشگران که پیش‌تر در کیش اقامت داشته و در صنعت ساخت و ساز فعال بوده، اظهار داشت: «ده سال پیش، کیفیت خرید در کیش بسیار بهتر بود. اکنون بیشتر اجناس جزیره‌ها از تهران می‌آید و قیمت‌ها به دلیل هزینه‌های بالای گمرک و مالیات افزایش یافته است. در نتیجه، گردشگران تمایلی به خرید در کیش ندارند، چون قیمت‌ها به دیگر شهرها پایین‌تر است.» این خرد در کسبه‌ها نیز مشاهده می‌شود. یکی از نکات مهمی است که می‌تواند بر کاهش جذابیت کیش به‌عنوان یک مقصد خرید تأثیر گذار باشد.

رشد بازارها و بهبود شرایط تجاری:

در مقابل، برخی از کسبه جزیره از رونق دوباره بازارها و افزایش تعداد گردشگران در این سال‌ها سخن می‌گویند. سینا براتی، یکی از کیشوندان و مدیر فروش یک فروشگاه در کیش، اشاره کرد: «در دو سال اخیر، وضعیت بازار بهتر شده است. بسیاری از مغازه‌ها که قبلاً تعطیل بودند، دوباره باز شده‌اند. همچنین، برنامه‌های ویژه مراکز خرید

به گزارش اقتصاد کیش بر اساس داده‌های ثبت‌شده هوشناسی، در ادامه فعالیت سامانه بارشی جنوب کشور، در روز پنج‌شنبه گذشته، میزان ۸۰ و یک‌دهم میلی‌متر باران در جزیره کیش به ثبت رسید. این بارش در کنار بارندگی‌های روزهای سه‌شنبه و چهارشنبه ۲۵ و ۲۶ آذر، مجموع بارش سه روزه جزیره را به ۲۲۱ و چهاردهم میلی‌متر رساند. با احتساب این بارندگی‌ها، مجموع بارش کیش از ابتدای سال تاکنون به ۲۶۰ میلی‌متر رسیده است؛ رقمی که در مقایسه با آمار پنج سال گذشته، عددی قابل توجه و کم‌سابقه محسوب می‌شود. این در حالی است که طبق جدول آماری بارش

سال‌های گذشته، کیش در سال گذشته تنها ۱۰۴ و نه‌دهم میلی‌متر بارندگی را تجربه کرده و در سال‌های ۱۴۰۲ حدود ۷۸ میلی‌متر، در سال ۱۴۰۱ به میزان ۱۳۰ میلی‌متر و در سالهای ۱۴۰۰ و ۱۳۹۹ نزدیک به ۷۲ میلی‌متر بوده است. بررسی آمار بلندمدت نشان می‌دهد اگرچه در برخی سال‌های دورتر، بارش‌های بیشتری نیز در کیش ثبت شده، اما

شنبه ۲۹ آذر ۱۴۰۴ – ۲۹ جمادی الثانی ۱۴۴۷ – ۲۰ دسامبر ۲۰۲۵ – شماره ۴۸۵۳ ، صفحه ۳

یادداشت روز...

تعهد و دلسوزی شرط موفقیت مدیریت

زهره اشرف زاده

حرفه‌ای‌گری در مدیریت تنها به داشتن عنوان، تجربه اداری یا تسلط بر آیین‌نامه‌ها خلاصه نمی‌شود. آنچه تصمیم‌ها را پخته، سنجیده و مصلحت‌محور می‌کند، ترکیبی از دانش، مسئولیت‌پذیری و دلسوزی واقعی است. مدیری که نسبت به محیط، مردم و آینده مجموعه‌ای که در آن فعالیت می‌کند تعلق خاطر ندارد، هرچند ظاهر آحرفه‌ای عمل کند، در عمل نمی‌تواند تصمیم‌هایی عمیق، پایدار و به نفع منافع جمعی بگیرد.

نبود تعصب مثبت و علاقه واقعی، مدیریت را به مجموعه‌ای از تصمیم‌های سرد، مکانیکی و کوتاه‌مدت تبدیل می‌کند. در چنین شرایطی، مصلحت‌اندیشی جای خود را به ساده‌ترین و کم‌هزینه‌ترین راه‌حل‌ها می‌دهد؛ راه‌حل‌هایی که شاید در لحظه کم‌درم‌ر باشند. اما در بلندمدت، هزینه‌های سنگینی بر پیکره جامعه تحمیل می‌کنند. مدیری که خود را مسافر بلداند، طبیعی است که بیشتر به عبور بی‌دردرسر فکر کند تا ساختن مسیر.

دلسوزی به معنای احساساتی‌شدن یا تصمیم‌گیری غیر کارشناسی نیست بلکه به معنای درک عمیق پیامد تصمیم‌هاست. کسی که نسبت به یک شهر، سازمان یا جامعه احساس تعلق دارد، بیش از هر تصمیمی به اثرات آن بر مردم، اقتصاد، منابع و آینده فکر می‌کند. چنین فردی حتی در سخت‌ترین شرایط، تلاش می‌کند راه‌حلی را انتخاب کند که کمترین آسیب و بیشترین منفعت جمعی را داشته باشد. در مقابل، نبود این احساس مسئولیت باعث می‌شود تصمیم‌ها صرفاً بر اساس روابط، عادت‌های گذشته یا ملاحظات شخصی گرفته شود. این نوع مدیریت نه تنها به توسعه کمک نمی‌کند، بلکه به مرور سرمایه اجتماعی را فرسوده و اعتماد عمومی را تضعیف می‌کند. جامعه‌ای که احساس کند تصمیم‌ها بدون دلسوزی گرفته می‌شود، انگیزه مشارکت و همکاری خود را از دست می‌دهد.

تجربه نشان داده است که مصلحت واقعی از دل علاقه و تعهد بیرون می‌آید، نه از فاصله گرفتن و بی‌تفاوتی. مدیری که دغدغه آینده را دارد، حتی اگر اشتباه کند، مسیر اصلاح را باز می‌گذارد؛ اما مدیری که تنها به انجام مأموریت کوتاه‌مدت فکر می‌کند، معمولاً مسئولیت پیامدها را نیز نمی‌پذیرد.

پیشرفت پایدار نیازمند مدیرانی است که حرفه‌ای‌گری را با تعلق خاطر همراه کنند. ترکیب تخصص، دلسوزی و تعهد بلندمدت است که می‌تواند تصمیم‌ها را از سطح مدیریت اداری به سطح مدیریت اثر گذار ارتقا دهد. بدون این ترکیب، هر چقدر هم ساختارها دقیق و دستورالعمل‌ها کامل باشند، نتیجه چیزی جز حرکت کند، ناپایدار و بی‌روح نخواهد بود.

اعضای هیئت مدیره سازمان های مناطق آزاد مهران، بانه، مریوان و سرخس انتخاب شدند

اقتصاد کیش – وزیران عضو شورای عالی مناطق آزاد تجاری – صنعتی و ویژه اقتصادی، در تصویب نامه‌های جداگانه اعضای جدید هیئت مدیره سازمان‌های مناطق آزاد مهران، بانه، مریوان و سرخس را انتخاب کردند. به گزارش اقتصاد کیش وزیران عضو شورای عالی مناطق آزاد تجاری – صنعتی و ویژه اقتصادی در جلسه ۱۴۰۴/۹/۱۶ به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و با رعایت تصویب‌نامه شماره ۱۶۰۶۵۱/ت/۵۹۹۵۹ مورخ ۱۴۰۱/۷/۱۴ و اصلاحات بعدی آن تصویب کردند:

اعضای هیئت مدیره سازمان منطقه آزاد مهران

۱- آقای «مهدی رعیتی» به عنوان عضو موظف هیئت مدیره سازمان منطقه آزاد تجاری – صنعتی مهران به مدت سه سال تعیین می‌شود.

۲- آقای «علی اصغر علامه» به عنوان عضو غیر موظف هیئت مدیره سازمان منطقه آزاد تجاری – صنعتی مهران به مدت سه سال تعیین می‌شود.

۳- آقای «نورالدین رحیمی» به عنوان عضو موظف هیئت مدیره سازمان منطقه آزاد تجاری – صنعتی مهران به مدت سه سال تعیین می‌شود.

اعضای هیئت مدیره سازمان منطقه آزاد بانه – مریوان

۱- آقای «معروف صمدی» به عنوان عضو موظف هیئت مدیره سازمان منطقه آزاد تجاری – صنعتی بانه – مریوان به مدت سه سال جایگزین آقای «فردین وکیلی» می‌شود.

۲- آقای «اکامران رحیمی» به عنوان عضو موظف هیئت مدیره سازمان منطقه آزاد تجاری – صنعتی بانه – مریوان به مدت سه سال تعیین می‌شود.

۳- آقای «محمدقریان کیانی» به عنوان عضو غیر موظف هیئت مدیره سازمان منطقه آزاد تجاری – صنعتی بانه – مریوان به مدت سه سال تعیین می‌شود.

اعضای هیئت مدیره سازمان منطقه آزاد سرخس

۱- آقای «رسول رئیس جعفری» به عنوان عضو موظف هیئت مدیره سازمان منطقه آزاد تجاری – صنعتی سرخس به مدت سه سال تعیین می‌شود.

۲- آقای «محسن پوراحمدی» به عنوان عضو موظف هیئت مدیره سازمان منطقه آزاد تجاری – صنعتی سرخس به مدت سه سال تعیین می‌شود.

۳- آقای «بهروز خدارحمی» به عنوان عضو غیر موظف هیئت مدیره سازمان منطقه آزاد تجاری – صنعتی سرخس به مدت سه سال تعیین می‌شود.

این تصویب‌نامه‌ها در تاریخ ۱۴۰۴/۹/۱۶ به تأیید رئیس جمهور محترم رسیده است.

اجرای طرح پویش یلدای مهربانی بهزیستی در کیش

اقتصاد کیش – سرپرست اداره بهزیستی کیش از اجرای طرح پویش یلدای مهربانی در کیش خبر داد. به گزارش اقتصاد کیش، محمدرضا حیدرهایی افزود: همزمان با فرارسیدن شب یلدا، پویش ملی یلدای مهربانی با هدف ترویج فرهنگ نودوستی و حمایت از خانواده‌های کمتر برخوردار در کیش آغاز شده است.

وی افزود: کمک به تأمین معیشت، مسکن، درمان، تهیه تجهیزات و اشتغال جامعه تحت حمایت بهزیستی از مهمترین اهداف برگزاری پویش یلدای مهربانی است.

سرپرست اداره بهزیستی کیش گفت: ساکنان و خیران می‌توانند با شماره گیری کد دستوری شماره ۱۲۳ مربع در این پویش شرکت کنند.

۳۰ سال حضور مستمر و فعال در عرصه مطبوعات و رویدادهای خبری کیش